

Politiet på besøg i forbindelse med en anmeldelse på storlandbruget i den russiske republik Basjkortostan, hvor en dansk investor er løbet ind i megen dramatik. Privatfoto

Dansk investor havnede i russisk korrupsionsdrama

Russiske forhold: Danskeren Henrik Holten Hansen vandt første runde i sin kamp mod at deltage i korrupsion, da han investerede en håndfuld millioner i et nedslidt storlandbrug i den russiske republik Basjkortostan.

NIELS SANDØE
niels.sandoe@jp.dk

Arkeenglen-2 er efter danske forhold en meget stor gård med sine 5.000 hektar og mange hundrede kreaturer. Men der er næsten en rumrejse til forskel mellem forholdene i den russiske republik Basjkortostan, mere end 1.000 km sydøst for Moskva, og forholdene på landet i Danmark.

Korrupsion og bestikkelse er en del af hverdagen i lighed med i Afghanistan. Men i modsætning til brugen af danske bistandskroner til betaling af beskyttelsespenge har en dansker fra dag ét nægtet at betale så meget som en rubel i bestikkelse.

Historien om Henrik Holten Hansens investering af en håndfuld millioner i et nedslidt russisk storlandbrug er en fortælling om en kamp mod korrupsion og ineffektivitet.

Status for dramaet er med lokale øjne exceptionel. Gårdens 28-årige bestyrer har skudt på den øverstbefalende for et område større end Fyn – uden at komme i fængsel. Den magtfulde embedsmand med den officielle titel af administrationschef er forflyt-

tet til en ny position langt fra gården i distriktet Garfurijskij, der trods sin størrelse huser færre indbyggere end Svendborg Kommune.

Uventede gæster

Dramaet når sit højdepunkt en stegende julidag sidste år. Bestyreren, Radislav Latypov, bliver ringet op af sin driftschef. Fremmede folk er gået i gang med at høste noget af det kostbare høje græs, der skal bringe kvæget levende gennem den iskolde vinter.

»Jeg kørte derud og bad traktorførerne om at stoppe med at høste græsset. Jeg forklarede dem, at det ikke var deres græs. De fortalte mig, at administrationschefen havde sagt, at det kunne de bare gøre. Men de hørte alligevel efter mig og stoppede med at høste,« forklarer Radislav Latypov.

Sejren bliver kort. Administrationschefen dukkede umiddelbart efter op i sin store firehjulstrækker.

»Skrid herfra, din bastard, råbte han til mig. Jeg sagde til ham, at han ikke havde ret til at fortælle mig, hvad jeg måtte gøre på min mark.«

Kvitteringen for den på egnen højst usædvanlige og efter administrationschefens op-

fattelse respektløse opførsel faldt prompte.

»Han slog mig hårdt en gang og så en gang til. Jeg sprang tilbage, og han slog mig endnu en gang. Da jeg ramte jorden, trak jeg min pistol og affyrede et enkelt skud ned i jorden. Jeg så administrationschefen trække en stor sort pistol frem. Det gjorde mig virkelig bange. Jeg frygtede for mit liv og affyrede et enkelt skud, der ramte ham i låret.«

I fængsel

»Mine forældre blev ufattelig bange, da de hørte, at jeg var blevet arresteret for at have skudt på administrationschefen. De var sikre på, at jeg ville blive knækket i fængslet. At jeg ville blive voldtaget psykisk og fysisk. Og at vi ville miste kontrollen med gården.«

Men den danske investor Henrik Holten Hansen gav Radislav Latypov et råd, der fik en tilsyneladende håbløs situation til at vende 180 grader rundt for bestyreren.

»Henrik sagde, at jeg hurtigst muligt skulle lægge flest mulige oplysninger ud på internettet. På den måde ville de have svært ved at skade mig. Jeg åbnede en blog. Så skete der noget forunderligt. Jeg blev beskyttet af samfundet. Via internettet opstod der en

bølge af sympati, som væltede i min retning. Man mente, at jeg havde gjort det helt rigtige. Faktisk mente nogle, at det eneste fejltrin, jeg havde begået, var at undlade at dræbe administrationschefen.«

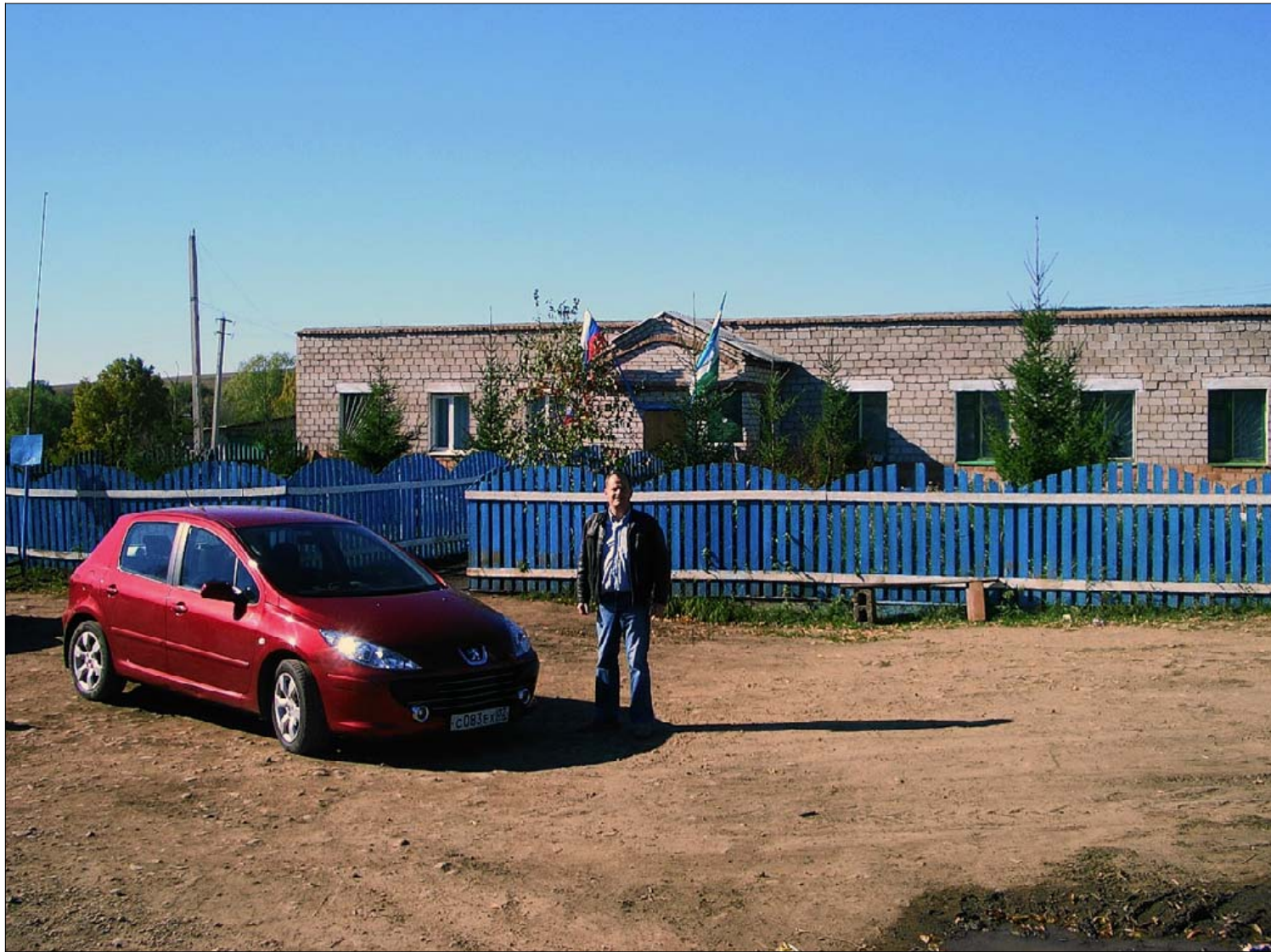
På adskillige russiske hjemmesider blev Radislav Latypov hyldet for at stå op mod det korrupte system. Den hårdt arbejdende mand mod det snyltende bureaukrati.

Nej til bestikkelse

Skuddramaet på marken havde måske aldrig fundet sted, hvis Henrik Holten Hansen i lighed med mange andre havde fulgt en lokal tradition om at smøre administrationschefen og andre myndigheds personer. Heraf mange, der hentede broderparten af deres løn i form af bestikkelse.

Gnidningerne begyndte for alvor i 2008. Da bad Radislav Latypov administrationschefen om at få papir på brugsretten til det land, som Henrik Holten Hansen var blevet lovet, da han købte det forfaldne storlandbrug.

»Administrationschefen sagde, at vi skulle betale ham 3 mio. rubler (560.000 kr.), så skulle det nok løse sig. Jeg sagde, at det ville være bestikkelse at betale noget uden om sy-

Dele af farmen var præget af et forfald, da Holten Hansen trådte ind som investor. Privatfoto

Henrik Holten Hansen ved siden af sin bil foran sin farm i den sydrussiske republik Basjkortostan.

Privatfoto

»De ansatte tror bedre på, at jeg kan beskytte dem, efter at de har oplevet, at jeg kunne skyde på administrationchefen uden at komme i fængsel,« fortæller Radislav Latypov, der styrer den fjerne farm for Henrik Holten Hansen. Privatfoto

Basjkortostan

Republikken ligger mellem det europæiske Rusland og Sibirien mere end 1.000 km sydøst for Moskva.

Med sine 142.900 kvadratkilometer næsten fire gange så stor som Danmark, men har en befolkning på kun 4,1 mio.

Gennemskæres af de lave Uralbjerge og indeholder store skove og mange floder.

Hovedstaden, Ufa, er på størrelse med København.

To officielle sprog. Det ene er russisk. Det andet er basjkirisk, der minder lidt om tyrkisk.

Henrik Holten Hansen fejrede sin 40-års fødselsdag i Samara, mens lokale besøgende beundrede den franske fotograf Yann Arthus-Bertrands udstilling "Jorden set fra himlen". Privatfoto

stemet. Men han sagde, at pengene ville hjælpe administrationen. Jeg henvendte mig så igen til Henrik, som holdt fast i, at han ikke ville betale en eneste rubel uden om det officielle. Da jeg vendte tilbage til administrationschefen med den besked, svarede han: O.k., så bliver det 2 mio. rubler.«

Her stod administrationschefen over for et stålsat princip hos Henrik Holten Hansen, som igennem en årrække har drevet forretninger i Rusland.

»Når du fysisk sidder i Danmark, ville det være ligesom at gå ud på kviksand, hvis du begyndte at smøre. Du ville ikke vide, hvem du skulle smøre, og hvor meget du skulle smøre. Kort sagt ville du komme til at ligne en idiot. Set fra et kynisk kapitalistisk synspunkt ville det sandsynligvis ende med, at du kommer til at betale alt for meget,« fortæller Henrik Holten Hansen.

For at forstå historien om Ærkeenglen-2 er det nødvendigt at skruer tiden tilbage.

Jorden set fra himlen

Henrik Holten Hansen fik i 2002 sat en stor uendørs udstilling af den berømte franske fotograf Yann Arthus-Bertrand op i den syd-

russiske by Samara. "Jorden set fra himlen" blev et tilløbsstykke, og blandt de officielle besøgende var en delegation fra den russiske republik Basjkortostan.

På samme tidspunkt afspillede der sig en tragedie i det sydtyske luftrum, hvor et fragtfly fra DHL kolliderede med et russisk charterfly fyldt med ferie børn. I alt 52 børn mister livet. En nordossetisk far blev et år senere kendt i Danmark og Rusland for med en kniv at dræbe den danske flyveleder Peter Nielsen, der havde været med til at styre lufttrafikken i grænseområdet mellem Tyskland og Schweiz den skæbnesvangre aften. Men flyet var fra Basjkortostan, og nogle af forældrene til børnene om bord gik rundt i Samara og kiggede på "Jorden set fra himlen", mens de to fly kolliderede.

»Under udstillingen havde vi besøg af en delegation fra Basjkortostan, der gerne så udstillingen flyttet til deres land. Nogle af dem var forældre til børn, der blev ofre for det tragiske flystyrt. Det skete, samtidig med at de var på besøg på udstillingen. Det gjorde et stort indtryk,« erindrer Henrik Holten Hansen.

Han havde dog et princip. Han ville ikke bestikke nogen. Og det viste sig efter et styk-

ke tid, at uden smørelse kunne ønsket om at sætte "Jorden set fra himlen" op i Basjkortostans hovedstad, Ufa, ikke lade sig gøre.

Kærlighed i Ufa

Men kontakten til en ny verden var skabt. Henrik Holten Hansen mødte sin nuværende kone, kunstneren Alia, og købte en lejlighed i Ufa, der er på størrelse med København. I den periode blev han inviteret på en rundtur på landet i den fattige russiske republik, hvor det lokale sprog har tyrkiske aner.

»Undervejs besøgte vi en farm, hvor alt var slidt fuldkommen ned. Folk lå på den nøgne jord og reparerede traktorer i frostvejr. Jeg fik et indtryk af, at næsten alt var brudt sammen. Den lokale administrationschef tilbød mig at overtage farmen. Det virkede, som om man havde opgivet at få det hele til at fungere.«

Udgangspunktet var en landbrugsvirksomhed, der opretholdt livet for en række meget fattige mennesker.

»De havde ikke fået løn i mere end 10 år, men måtte leve af produkter fra farmen, som var i en ussel forfatning. Hvis de ikke mødte på arbejde om morgenen, blev de opstået og fik tæsk af lederen af farmen, der var

en ordentlig kleppert. Svær alkoholisme var meget udbredt. Det var trøstesløst.«

Alligevel valgte Henrik Holten Hansen i 2004 at tage udfordringen op.

»Jeg stillede en række betingelser for at tilføre farmen kapital og management. De blev opfyldt, og en meget højtidelig ceremoni med løfter om evigt venskab kom i stand med en tilhørende underskrift.«

Manden, der stod med det øverste ansvar for beslutningen om at overdrage farmen til Henrik Holten Hansen, hed Akhat Sjagijev. Det var ham, som knap seks år senere blev skudt i benet af Henrik Holten Hansens kommende forvalter.

Vand i tanken

Det var en helt anden verden, Henrik Holten Hansen var kommet til. Langt fra Danmark og for den sags skyld også langt fra det langt mere velordnede Moskva.

»Alle vore traktorer har installeret en vandudskiller på motoren. For når der skal køres diesel ud, er det fristende for tankchaufføren at sælge lidt undervejs. Og hvad gør så en klog? Jo, han fylder vand i for at

Foruden traktorer bruges der en del heste i arbejdet på farmen. Privatfoto

Flere end 100 køer bukkede under for sult på farmen i vinteren 2009. Banditter havde stjålet af deres foder, og temperaturen faldt til under 40 minusgrader. Alternativet var at sende dem til slagting, men myndighederne forlangte en stor bestikelse for at udskrive de nødvendige veterinærattester. Privatfoto

Den usbekiske dreng fik bundet fødderne sammen og slæbt efter en hest ud i en nærliggende skov, efter at han havde afsløret tyve på farmen. Kun en mirakuløs flugt reddede hans liv. Privatfoto

Fortsat ►

kunne aflevere det aftalte antal liter.«

Det var nemt på papiret at skabe et effektivt landbrug. Kombinationen af adgang til masser af jord og billig arbejdskraft med en modernisering af maskinparken og produktionsmetoderne var i Henrik Holten Hansens landbrugsleksikon en vinderkombination. Meningen var blandt andet at satse på kvægavl. Her var den lokale femårsplan en forhindring.

»Administrationschefen havde udarbejdet en femårsplan, hvor målet var stadig større mælkeproduktion. Det vil sige, at man aldrig ønskede, at der skulle slås dyr ihjel. Så var man ellers næsten fløjtende ligeglad med, at de stort set ikke producerede noget mere.«

Eller det vil sige, at få lov til at slagte kunne man godt, hvis altså man var villig til at bestikke. Men her kunne Henrik Holten Hansen ikke være med.

Det vist sig, at Henrik Holten Hansen med farmen købte et stort problem. Den tidligere tyranniske forvalter fulgte på opfordring fra administrationschefen med som en del af handlen og virkede som en bremse for den nye mand ved roret, Radislav Latypov.

Kontrol med rubler

Radislav Latypov måtte rapportere tilbage

til Henrik Holten Hansen, at manden ikke alene undlod at arbejde, men også brugte farmens penge til sit meget store privatforbrug, der blandt andet gav sig udslag i, at han kørte rundt i et stort tanklignende bæltkøretøj og havde privaten udstyret med dyre luksusvarer, herunder en gigantisk fladskærm.

»Jeg henvendte mig til administrationschefen og sagde, at vi ikke kunne tillade den tidligere forvalter at stjæle. Han reagerede med et forlangende om, at han ville se mig sammen med Henrik på sit kontor. Jeg måtte under mødet oversætte administrationschefens krav om, at Henrik skulle fyre mig, fordi jeg var en meget dårlig direktør, der ikke ville lade andre arbejde,« fortæller Radislav Latypov.

Men Henrik Holten Hansen holdt på Radislav.

»Henrik bad mig om at kontrollere forvalteren dobbelt. Jeg skulle tjekke brugen af hver eneste rubel, han hentede i farmens kasse. Efter to uger bad han mig om at blive fyret.«

Nu havde farmen fået to bitre fjender i form af såvel administrationschefen som den tidligere forvalter.

Trods begyndervanskeligheder pumpede Henrik Holten Hansen adskillige millioner

der til at holde dem alle i live vinteren igennem. Men slagteriet krævede veterinærattestelser af os for at garantere kreaturerne sundhed, og dem nægtede myndighederne at udstede. Alternativet var at placere kvæg i nabolandsbyer, men de havde fået besked på ikke at hjælpe os. Den vinter frøs og sultede flere end 100 af vore køer ihjel,« forklarer Radislav Latypov.

Selv havde han af frygt for sit eget liv købt en pistol, der kunne skyde med gummikugler.

Usbekere blev gennembanket

En sen aften dukkede der folk op på farmen for at stjæle. To gæstarbejdere fra den tidligere sovjetrepublik Usbekistan forsøgte at stoppe tyvene. Den ene blev gennembanket. Den anden mistede næsten livet.

»De gennembankede ham. Så bandt de et reb om hans ben og lod ham slæbe efter en hest ud i en skov. Han mistede bevidstheden. Da han vågnede, lykkedes det ham stærkt forslået at flygte. Det var et mirakel, at han overlevede den behandling.«

Skæbnen ville, at det måneder senere var den unge usbekers far, som stod på marken med Radislav Latypov, da denne fyrede en gummikugle ind i låret på administrationschefen.

»Han var klar til at vidne. Men de to traktorførere, der holdt umiddelbart ved siden af, påstår, at de intet så.«

Ifølge Radislav Latypov kan man ikke bebrejde de lokale vidner, at de intet så, da administrationschefen slog ham i jorden.

»Mange bryder sig ikke om dumme korrupte personer. Men almindelige folk er bange for at træde ved siden af i et system, der har fungeret de seneste 100 år. De mangler simpelthen troen på, at du kan beskytte dem, hvis de hjælper dig og siger sandheden åbent.«

Stadig mange udfordringer

Selv om danske moralbegreber kan være gode, og bestikelse er noget skidt, er der problemer, hvor en løsning efter den politisk korrekte bog vil skade mere end gavne.

»Der er regler mod børnearbejde. På farmen var der to børnearbejdere. Her fik jeg klar besked. Jeg skal bare vide, sagde man til mig, at bortviste jeg dem, tvang jeg dem til at flygte ud i skoven. For deres forældre er stærkt alkoholiserede og banker dem,« konstaterer Henrik Holten Hansen.

Resultatet blev en slags tålt børneophold, hvor de fortsat kunne blive på gården og få kost og logi.

Mens Henrik Holten Hansen var på farmen, brændte et hus.

»Moderen og hendes børn stod over for en virkelighed, hvor de måske skulle til at sove i skoven. Hun henvendte sig til mig, rystende nervøs. Vi fandt en løsning, hvor vi betalte for, at de kunne flytte ind hos en anden familie. Da administrationschefen hørte om det, blev han bestyrtet. For tænk, hvis det rygtedes – så ville alle mulige folk sætte ild til deres huse for at få et bedre sted at bo,« forklarer Henrik Holten Hansen.

Forholdene har ændret sig til det bedre på farmen siden skudepisoden og administrationschefens udskiftning. Men udfordringer er der stadig.

Det lokale elektricitetsværk har i lange perioder lukket for strømtilførslen, selv om alle regninger er betalt.

På Ærkeenglen-2 svarer man igen ved at tænde for en dieselgenerator, der kan sørge for strøm til malkemaskinerne og andet nødvendigt udstyr.

Den tidligere forvalter har skudt en af farmens fritgående grise fra en snescooter med den undskyldning, at han troede, at det var et vildsvin, som var ved at angribe ham.

»Og i november blev der stukket ild til en lade. En sag, som politiet ikke ville anerkende som en alvorlig forbrydelse.«

Driftslederen slap for fængsel. Administrationschefen blev flyttet til et nyt job. Den folkelige sympati ligger hos farmen, der blandt andet har haft besøg af et medlem af Dumaen i Moskva.

Men i den fjerne republik i det uendelige Rusland er ifølge Henrik Holten Hansen kun ét sikkert. Og det er, at man ikke kan være sikker på noget som helst.

ind i den komplet nedslidte farm. Der blev indkøbt nye maskiner, og driften blev intensiveret. Kvægflommen voksede voldsomt frem til efteråret 2009. Mælkeproduktionen steg støt. Og kvægbestanden var mere end fordoblet. Køddriserne var høje, og Ærkeenglen-2 havde mere end 300 kreaturer klar til at blive sendt til slagteriet.

Nye banditter dukker op

Men i november dukkede der en flok banditter op på farmen.

»Den 9. november dukkede de op på farmen og sagde: "Fuck off, nu er det os, som styrer". De stjal af vores korn. De tog vores mælk. Og vi vidste, hvem der stod bag. Det tog næsten en måned, inden vi ved hjælp af retten og et vagtkorps fik smidt dem ud,« fortæller Radislav Latypov, der begyndte at frygte for sit liv.

Vagtkorpset, som blev hyret, bestod af barske mænd udstyret med Kalashnikov-gewærer, der sørgede for, at roen igen sankede sig over farmen.

Men under det uønskede besøg var der blevet lænset betydeligt af foderbeholdningen, mens vinteren og minus 40 grader vindede forude.

»Vi havde ikke mulighed for at holde alle kreaturerne under tag og havde ikke nok fo-